

بین اعضای یک خانواده در رعایت حریم خصوصی آنها، تکلیف زنان پیر و به‌طور کلی تشریح محدوده اختیارات و تکالیف در مسائل اجتماعی مواجه می‌شویم. (بعضی از این دستورات به رابطه بین اصحاب پیامبر با ایشان اختصاص دارد). این سوره با ذکری از علم و احاطه بی‌حد خداوند بر عالمیان به پایان می‌رسد.

پیام گزیده‌ها

شیطان مشتری‌هایش را گام‌به‌گام و پله‌پله به سمت پرتگاه سقوط می‌برد. خداوند هشدار می‌دهد: گام‌های شیطان را دنبال نکنید چرا که قصد نهایی شیطان کشاندن شما به کارهای زشت است. فضل و رحمت خدا یاریگر شماست و گر نه هرگز توانایی پاک ماندن و پاک شدن از گناه را نداشتید. (آیه ۲۱)

دستور خداوند به مردان مؤمن این است که از نگاه به نامحرم بپرهیزند و امیال جنسی خود را کنترل کنند. این رفتار برای پاک‌پایان‌ها بهتر است. (آیه ۳۰)

زنان با ایمان نیز باید مراقب نگاه خود باشند، پاکدامنی‌شان را حفظ کنند و زیبایی‌های خود را برای نامحرم آشکار نکنند... ای مؤمنان به خاطر آن چه تاکنون انجام داده‌اید از خدا پوزش بخواهید تا بلکه رستگار شوید. (آیه ۳۱)

کسی که نتوانسته است ازدواج کند خود را به گناه آلوده نکند تا خدا به‌وسیله فضل خود نیازش را برطرف نکند... (آیه ۳۲)

انسان کافر مثل آدم تشنه‌ای است که زمین صاف را آب می‌بیند. فکر می‌کند کارهای او نیازهایش را برطرف می‌کند در حالی که هیچ نتیجه‌ای دربر ندارد. (آیه ۳۹)

خوشبختی را کسانی تجربه می‌کنند که سخن خدا و فرستاده‌اش را دستورالعمل زندگی قرار می‌دهند، عظمت خدا را باور کرده‌اند و این عظمت آنها را واداشته است کردار و رفتار خود را به دقت کنترل کنند. (آیه ۵۲)

خداوند قرار گذاشته است کسانی را که ایمان بیاورند و اهل کار پسندیده باشند در زمین سروری بدهد (جانشین خدا بشوند)، عمل کردن به دین را جوری که راضیشان کند، برایشان ممکن سازد و بعد از رنج‌ها و ترس‌هایی که تحمل کرده‌اند، امنیت و آسایش را جاری کند. (آیه ۵۵)

کفار نمی‌توانند کار خارق‌العاده‌ای انجام دهند و ما را درمانده کنند. (آیه ۵۷)

نور برمداد عفت

گزارشی از سوره مبارکه نور

محمدحسین شیخ شعاعی

ختم کلام

گاهی برای اصلاح وضعیت نامناسب پوشش، مسئله را به هویت ملی ربط می‌دهند و به زنان توصیه می‌کنند برای مقابله با فرهنگ بیگانه و حفظ اصالت، حجابشان را حفظ کنند. افزون بر این گاهی هم بدحجابی را فوری به ضعف شخصیت و بی‌بندوباری و خرابی اخلاق و سوءتربیت مربوط می‌دانند و همه کسانی را که حجابشان مشکلی دارد به این عیب‌ها متهم می‌کنند. البته همه این‌ها را نمی‌توان بی‌حساب دانست اما روش حل مسئله این نیست، گرچه همراه کردن نوع پوشش با ویژگی‌های بومی لازم است اما حفظ اصالت فرهنگی، پاس داشتن هویت ملی و شعارهای پرطمطراقی از این دست نمی‌توانند به تنهایی انگیزه کاملی برای رعایت حجاب باشند - کما این که به طور عینی شاهد آنیم - همین‌طور تشارکردن انواع صفات نخراسیده مثل بی‌شخصیت و بی‌تربیت و... قوت بازدارندگی کافی را ندارد؛ پس چاره چیست؟ چاره‌ای جز این نیست که همه را به اطاعت از خداوند دعوت کنیم. آیه ۵۲ سوره نور، سعادتمند را کسی می‌داند که به برنامه خداوند برای زندگی عمل کند. در آیات ۳۰ و ۳۱ نیز زنان و مردان را به حفظ نگاه‌ها و رعایت حدود حجاب فرمان می‌دهد. نمی‌توان «دستور بودن» حجاب را که اتفاقاً بستر اصلی طرح مسئله پوشش است نادیده گرفت و با هزار رنگ و لعاب سست، قصد جا انداختن را داشت. لاقفل در یک جامعه دینی قطعاً این‌گونه است.

هشدار می‌دهد که از گام‌های شیطان که ممکن است کوچک به نظر برسد، پیروی نکنید. خداوند پاک ماندن مؤمنان را نتیجه فضل و رحمت خود می‌داند و به توانمندان جامعه دستور می‌دهد برای استحقاق بخشش خدا، به نیازمندان کمک کند.

پس از این با یک زمینه‌سازی (اشاره به اختصاص زنان ناپاک به مردانی مثل خودشان و زنان پاک به مردان پاک) با آیاتی روبه‌رو می‌شویم که مستقیماً به احکام شرع در زمینه اخلاق اجتماعی و روابط بین زن و مرد نامحرم می‌پردازد و علاوه بر حفظ نگاه و رعایت پوشش مناسب بر حفظ حریم خصوصی (خانه) افراد نیز تأکید می‌کند. بلافاصله پس از ذکر این محدودیت‌ها خداوند آن‌ها را که توانایی دارند به ازدواج و بقیه را به خویش‌داری و امید به فضل خدا دعوت می‌کند.

از این‌جا بخش دیگری از این سوره که به مسائل عمیق‌تر مربوط است، آغاز می‌شود. آیه مشهور نور با تشبیهی بی‌نظیر و پیچیده (نور خدا و چراغ و چراغ‌دان و حباب و روغن چراغ)، حالات مردمی برجسته که اهل نماز و زکات و ترس از آخرت هستند و تشبیه کارهای کافران به سراب و ظلمات قعر دریا، سوره را به پیش می‌برند. سپس خداوند تسبیح همه موجودات را یادآور می‌شود و نیز برخی جلوه‌های سیطره او بر آسمان‌ها و زمین مثل: فعل و انفعالات ابرها، گردش شب و روز، آفرینش جنبندگان متفاوت از آب و... و...

در آیات بعدی حالات و سرانجام دو گروه تصویر می‌شود. یکی کسانی که به ظاهر ایمان آورده‌اند اما گرفتار تردید و فکرای باطلند و دل به داوری خدا و رسول نمی‌دهند و دسته دیگر مؤمنان واقعی که سرانجام بر زمین حاکم می‌شوند. در ادامه سوره، دوباره به لحن بیان احکام باز می‌گردیم و با دستوراتی درباره نماز، زکات، روابط سالم